

Sosyal Girişimcilik ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Sosyal Girişimciler Örnekler Kapsamını Deęerlendirilmesi

*Cuma DEMİRTAŐ

**Kahraman KALYONCU

ÖZET

Son dönemde ilginin giderek arttığı bir alan olan kamu, özel ve üçüncü sektörün kesişiminin de faaliyet gösteren girişimci özellikler setini kullanarak topluma sosyal değer yaratan bireylere sosyal girişimciler denilmektedir. Sosyal girişimciler, dönüşümsel, ekonomik ve politik yenilikleri karakterize ederek toplumsal sorunlara kalıcı çözümler bulmayı hedeflemektedirler. Bu yenilikleri gerçekleştirmek için yürütmüş oldukları faaliyetler sonucunda toplumda beşeri ve sosyal sermaye yaratımını gerçekleştirmektedirler. Bu sayede hem toplumsal sorunlar en aza indirilmekte hem de istihdam, ekonomik büyüme ve kalkınma gibi soysa-ekonomik kazanımlar elde edilmektedir. Bu çalışmada sosyal girişimci işletmelerin yürütmüş oldukları projelerin ekonomik büyümeye katkısının olup olmadığı sosyal girişimci örneklerin faaliyetleri yardımı ile açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Girişimcilik, Sosyal Sermaye, Beşeri Sermaye, Ekonomik Büyüme, İstihdam.

Social Entrepreneurship and Economic Growth Relationship: Assessing the Scope of Social Entrepreneurs Examples

ABSTRACT

Recently, social entrepreneurs increasingly an area of interest, which operates at the intersection of the public, private and third sector and by using the entrepreneurial set of features that create social value to the community are called to individuals. Social entrepreneurs, are aimed at finding permanent solution to social problems and characterized by transformational, economic and political innovations.

As a result of the activities to be undertaken to realize this innovation in society, they realize the human and social capital creation. So both minimize social problems and social-economic gains as employment, economic growth and development is obtained.

In this study, whether projects of social entrepreneurs contributing to the economic growth have been conducted with the help of examples of activities of social entrepreneurs business were explained.

Keywords: Social Entrepreneurship, Social Capital, Human Capital, Economic Growth, Employment

Giriş

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte önem kazanmaya başlayan girişimcilik ortaçağdan günümüze kadar tanımlanmaya çalışılan bir konudur. Bu tarihten itibaren pek çok araştırmacının özellikle de iktisatçı ve işletmecilerin ilgi alanında olmuştur. Artan ilgi ve öneme rağmen girişimcilik hakkında herkes tarafından kabul gören bir tanımlama yapılamamaktadır. Dolayısıyla girişimcilik hakkında araştırmacılar arasında tam bir uzlaşa sağlanamamıştır. Farklı araştırmacılar tarafından farklı şekilde tanımlama yapılmıştır. (Özdevecioğlu & Cingöz, 2009).

Girişimciler, dünyayı diğerlerinden farklı gören ve daha iyi bir gelecek düşünen olağanüstü bireyler olarak tanımlanabilir. Girişimcilerin ana karakteristikleri genel olarak literatürde değişim oluşturma, fırsatları görme ve karı maksimize etme üzerine kurgulanmıştır. Bu karakteristikler girişimcileri, ekonomik refahı ve büyümeyi maksimize etme güdüsüyle hareket eden iktisadi görüşe sahip kişiler olarak görülmesine neden olmaktadır (Smith-Hunter & College, 2008).

Tablo 1: Girişimcilik Tanımları¹

Kaynak	Tanımlama	Temel özellikleri
Schumpeter (1934)	Beş manifestoya sahip piyasa içinde girişimsel değişimi uygulayan bir yenilikçidir. Buna göre bu beş manifesto 1) yeni ürün ya da ürünün geliştirilmesi 2) yeni üretim metotların geliştirilmesi 3) yeni piyasalara açılma 4) yeni tedarik kaynaklarını kullanma 5) yeni bir organizasyon gerçekleştirmek	Yenilikçi
McCleand (1961)	Girişimci gerçekleştirme gereksinimi yüksek olan kişiye denir. Bu gerçekleştirme gereksinimi doğrudan girişimcilik süreci ile ilgilidir. Aynı zamanda girişimci enerjik, orta risk alıcıdır.	Risk taşıyıcı Yüksek Derecede başarılı Adanmış
Kirzner (1978)	Girişimci piyasa fırsatlarını belirler ve eylemde bulunur. Girişimci aslında bir arbitrajcıdır.	Arbitrajcı
Shapero (1975)	Girişimci bazı sosyal ve ekonomik mekanizmaları organize eden ve başarısızlığa ilişkin riski kabul eden kişidir.	Organize eden Girişim meraklısı
Carlandvd. (1984)	Girişimci işletmelerde stratejik yönetim uygulamalarında yer alan ve yenilikçi davranışlarda bulunan olarak karakterize edilir.	Stretejik düşünceli
Kao ve Stevenson (1985)	Girişimci işletme fırsatlarını tanımlayarak değer yaratma girişiminde bulunan kişidir.	Deger yaratıcı Fırsatların farkında
Timmons veSpinelli	Girişimcilik düşünme, akıl yürütmenin yöntemidir. Fırsatları bütünsel olarak değerlendirme ve dengeli liderlik yaklaşımıdır.	Lider Bütünsel

¹Samer Abu-Saifan (2012) "SocialEntrepreneurship: Definition andBoundaries" adlı çalışmasından alınmıştır.

(2008)		Kararlı
--------	--	---------

En genel şekli ile girişimcilik, belirli fırsatlardan yararlanmak için bazı kaynakların araştırıldığı, değerlendirildiği ve bunlardan en optimal şekilde fayda sağlandığı bir süreç olarak tanımlanabilir. Girişimcilik bu süreci gerçekleştirmek için bir değişim ajanına yani “girişimcilere” ihtiyaç duyar. Girişimci terimi ilk kez Fransız iktisatçı J. Baptista Say (1800) tarafından ekonomik kaynakları bir alt düzlemde bir üst düzleme taşıyan birey olarak tanımlanmıştır. En kapsamlı tanım girişimcilerin genel kabul görmüş değerlerin algılanan fırsatları yenilikçi ve yaratıcı yetenekleri ile dönüştürerek topluma kazandırmaktır. Bu fırsatlar toplumun her alanında sanatta, okulda, işletmede vs. her yerde değerlendirilmesini sağlamaktadır. Tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere girişimcilik hayatın her alanında yer almaktadır. Bundan dolayı girişimciliği kendi işletmesini kurmak veya küçük işletme sahipliğinin ötesinde bir toplumsal olgu olarak kabul etmek gerekiyor.

Girişimcilik türlerinden biri olan ve girişimcilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sosyal fayda misyonuna sahip yeni bir kavram son dönemlerde kamu, özel ve kar amaçsız işletmelerde önemli bir alan haline geldi. Aslında sosyal girişimcilik kavramı yeni bir olgu gibi görünüyorsa da fonksiyon açısından oldukça eskilere dayanmaktadır (Özdevecioğlu & Cingöz, 2009).

Aksine "sosyal girişimcilik" gönüllü toplum ve kamu kuruluşlarının çalışmalarının yanı sıra sadece kâr hedefleri yerine toplum için çalışan özel sektör firmalarını tanımlamanın da uygun bir yoldur. Günümüzde bu misyon güdüsüyle hareket eden kurum ve bireylere yeni bir etiket kazandırmaktadır. İngiltere’de, sosyal girişimcilik kökenleri on dokuzuncu yüzyıla dayanmaktadır. Bu dönemde Saltaire Sir Titus Tuz ve Robert Owen da dahil olmak üzere hayırsever iş sahipleri ve sanayiciler, çalışanlarının çalışma, eğitim ve kültürel yaşamlarını geliştirerek çalışanların refahını gözettiği bir zamanı tanımlamaktadır. Bu zamandan itibaren, sosyal girişimcilik toplumsal girişim, kalkınma, eğitim, kiliseler, kar amacı gütmeyen sektörler ve gönüllü kuruluşlar ile ilişkili olmuştur (Shaw, 2004). Bugün hayırseverlik kabuk değiştirerek önceki dönemlerde misyonu “sadece vermek” olan yapı günümüzde bu fonksiyonunun yanında toplumun yaşam kalitesini geliştirecek mekanizmalar kurma misyonu da kazanmıştır. Günümüzde dünyada sosyal girişimlere yönelen para, ilgi ve yetenek vb. araçların gün geçtikçe artması bu olgunun kapsam ve fonksiyonun da sorgulanır olmasını beraberinde getirmiştir. Sosyal girişim kavramı “sosyal” ve “girişim” kavramlarını barındırmaktadır. Böylece toplumun sorunlarına geçici çözümler yerine kalıcı çözümler sunan girişimci faaliyetlerde bulunmaktadır (Güven, 2010).

Günümüzde sosyal girişimcileri hayırseverlik ve sivil toplum örgütlerin faaliyetlerinden ayıran temel fark sosyal amaçlı faaliyetleri gerçekleştirmek için kar elde etme dürtüsü ile hareket etmeleridir. Aynı zamanda sosyal girişimcileri kar amacı güden girişimcilerden ayıran fark ise sosyal misyonları doğrultusunda yenilik yaratıyor olmalarıdır (İçerli & Karadal, 2013).

Sosyal girişimcilik uygulamaları daha eski dönemlerde gerçekleşmesine rağmen, sosyal girişimcilik kavramının hürriyetine kavuşması 1980’de Bill Drayton’un kurduğu ve dünya çapında sosyal yenilikçilere fon sağlayan Ashoka adlı kuruluşla gerçekleşmiştir (Dees, 2007; Sarıkaya, 2010; Kırılmaz, 2013). Bu örgütler, çoğu zaman sosyal ekonomi veya 1990’lardan itibaren, İngiltere’de, 'üçüncü sektör' olarak adlandırılmaktadır. Bu kadar kısa sürede bu örgütlerin gelişmesinin nedeni geleneksel devlet ve sosyal hizmetler ve sosyal devlet içinde ortaya çıkan sorunlara bağlanabilir. Böyle bir ortamda sosyal girişimciler, kalkınma ve sosyal sorunlarla mücadelede geleneksel devlet, gönüllü ve topluluk mekanizmaları ile sorunların

çözülemediği bunun yerine yenilikçi yolların hayati öneme sahip olduğu vurgulanmıştır (Shaw, 2004).

Sosyal girişimcilik kavramı da girişimcilik kavramı gibi farklı araştırmacılar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmış ve dolayısı ile üzerinde genel bir uzlaşma sağlanamamıştır. Bir grup araştırmacı sosyal girişimciliği sosyal değer yaratmak için alternatif finansman kaynaklarını değerlendiren bir girişim türü olarak görmektedir. Diğer bir grup, işletmelerin sosyal sorumluluk adı altında sektörler arası işbirliği içinde yürüttükleri faaliyetler olarak tanımlamaktadır. Bir diğer grup ise sosyal girişimciliği, sosyal değişimin desteklenmesi ve sosyal sorunların azaltılması kapsamında sosyal sorumluluk üstlenen işletmelerin ya da kar amacı gütmeyen yapıların faaliyette bulunması olarak algılamaktadırlar. Sosyal girişimcilik tanımlamaları da aşağıda yer alan tabloda da görüldüğü üzere farklılık arz etmektedir (Özdevecioğlu & Cingöz, 2009).

Tablo 2: Sosyal Girişimcilik Tanımları²

Kaynak	Tanımlama	Temel Özellikleri
Boinstein	Sosyal girişimci vizyoner ve gerçek dünya da problem çözme yaratıcılığını güçlü ahlaki bağa sahip olarak birleştiren güçlü yeni fikirlerle çığır açandır.	Miyon lideri Kararlı
Dees (1998)	Sosyal girişimciler sosyal sektörde Sosyal değer yaratma ve sürdürme odaklı miyon sahibi Bu miyona hizmet eden yeni fırsatları takip etme ve tanımlama Sürekli inovasyon, öğrenme ve adaptasyon sürecine eşlik eden Elindeki sınırlı kaynaklarla sınırlandırılmaksızın cesaretle hareket eden Çıktı yaratmaya hizmet etmek için aşırıduyarlı sorumluluk sergileyerek önemli rol oynamaktadır.	Değişim ajanı Yüksek derecede sorumluluk sahibi Adanmış Toplumsal olarak uyarılmış
Leadbeather (1997)	Sosyal girişimci, girişimci, yenilikçi ve dönüştürücü birey olmanın yanında vizyoner fırsatçılar ve yardım inşacılar olarak insanları yöneten ve organize eden bireylerdir. Onlar bir sosyal problemi tanımlar ve sosyal değişim yaratmak için gerekli olan araçları yaratır ve yönetirler.	Yönetici Lider
Thompson vd. (2000)	Sosyal girişimciler devletin ve özel sektörün başarısız olduğu toplumun bazı karşılanamamış ihtiyaçları tatmin etmek için gerekli kaynakları kullanan ve fırsatları gerçekleştirmeye çalışan kişilerdir.	Duygu yüklü Sosyal değer yaratıcı
Bornstein (2004)	Sosyal girişimciler" sosyal problemleri tanımlayan, daha sonra sosyal değişim kolaylaştırmak için geleneksel girişimci ilkeleri kullanarak organize etme, yönetme ve yaratma araçlarını kullanan insanlar olarak tanımlanmaktadır." Bundan dolayı sosyal girişimciler sosyal değer yaratmak için fırsatları takip eden kişiler olarak tanımlanmaktadır.	Girişimci Ruhlu Lider Sosyal miyona sahip
Schwap	Yeni fikirler, ürünler, hizmetler, metodolojiler ve	Sosyal değer yaratıcı

²Samer Abu-Saifan (2012) "Social Entrepreneurship: Definition and Boundaries" adlı çalışmasından alınmıştır.

(2006)	dönüşümler yoluyla sistematik olarak sosyal değişim yaratmaya çalışan kar amaçlı olsun veya olmasın birey kurum ve kuruluş olarak tanımlamaktadır.	Lider Yenilikçi
Zahra vd.(2006)	Sosyal girişimciler yenilikçi bir şekilde mevcut organizasyonu yöneterek veya yeni girişimler oluşturarak sosyal refahı artırmak için, fırsatlardan yararlanmak, keşfetmek tanımlamak için üstlenilen faaliyetleri ve süreçleri kapsar.	Yenilikçi, İnisiyatif alan Fırsatları uyarıcı
Brinckerhoff (2009)	Sosyal girişimci onun örgütüne hizmet eden kişilerin yararına sorumlu bir şekilde risk alan kişidir.	Görüş lideri (opinion leader)
Ashoka (2012)	Sosyal girişimciler toplumların baskın problemlerine yenilikçi çözümler üreten kişilerdir.	Visyoner

Sosyal girişimcilik, girişimcilik kavramından farklıdır ama yine de klasik konsepti ile birçok benzerlikleri paylaşıyor. Ancak, girişimcilik" ve "sosyal girişimcilik" arasındaki fark, bir yaratılış amacından kaynaklanıyor. Sosyal girişimciler geniş ölçüde toplumları dönüştürmeye çalışırken, geleneksel girişimciler tipik olarak kar marjı yapmak için çalışmaktadırlar(Smith-Hunter & College, 2008). Ancak sosyal girişimcilerde temel misyonunu kaybetmeksizin kar amaçlı işletmeler gibi faaliyetlerde bulunarak kar maksimizasyonu yapabilir. Yani bir sosyal girişimin tamamıyla verimlilik ve etkinlik bazlı çalışarak hem kar hem de sosyal fayda amaçlı olabileceğini ifade etmektedir (Özdevecioğlu & Cingöz, 2009).

Genel olarak sosyal girişimci daha az ayrıcalıklı kesime sosyal değer yaratmak için girişimci davranışlar setini kullanan misyon odaklı bireylerdir. Bu tanımlamaya dayalı olarak sosyal girişimciler diğer girişimci faktörlerden farklı olarak şu dört faktörü birleştirir(Abu-Saifan, 2012). Bunlar;

- 1) Misyon odaklı: Toplumsal olarak hizmet göremeyen kesimlere sosyal değer yaratma güdüsüyle hizmet sağlama misyonuna sahiptir.
- 2) Girişimci: Girişimciliğin bazı özelliklerinden ayrılmak üzere girişimci özelliği sahiptir.
- 3) Girişimci odaklı kuruluşlar: Güçlü yenilik ve açıklık kültürüne sahip örgütler.
- 4) Finansal açıdan bağımsız kuruluşlar: Gelir getiren stratejileri planlamak ve yönetmek. Burada sosyal girişimciler amaçlanan sosyal değeri yaratmak için finansal olarak kendi kendine yeterliliği sağlamayı amaçlamaktadır. Sosyal girişimciler kendi kendine yeterlilik sağlamak için sosyal ve kar odaklı faaliyetleri harmanlayarak bağışlar ve devlet finansmanına bağımlılığı azaltmakta ve amaçlanan sosyal değer hizmetini genişletebilmektedir.

Buna göre sosyal girişimciler iki işletme stratejisinin sınırları içerisinde faaliyetlerde bulunabilmektedir (Abu-Saifan, 2012):

- 1) Gelir getiren kar sağlamayan stratejiler: Sosyal girişimciler hem sosyal hem de ticari girişimsel faaliyetleri gerçekleştirerek kendi kendine yeterliği sağlayabilmektedir. Burada sosyal değer hizmetlerini geliştirebilmek için hem sosyal hem de ticari girişimlerde bulunarak gelir ve kar getiren organizasyonları gerçekleştiren girişimlerdir.

- 2) Misyon odaklı kar amaçlı stratejiler: Sürdürülebilirliği gerçekleştirmek için sosyal ve ticari girişimsel faaliyetleri eş zamanlı olarak gerçekleştiren sosyal amaçlı işletmelerdir. Bu senaryoda sosyal girişim hem sosyal hem de ticari olarak bir organizasyonu gerçekleştirir. Bu organizasyon mali açıdan bağımsız ve kurucular ve yatırımcılar kişisel olarak parasal kazançtan yararlanabilir.

Özetle, sosyal girişimcilik tanımları her tanım kapsamına göre farklılıklar arz etse de aynı amaca hizmet etmektedir; sosyal dönüşümü gerçekleştirmek için geleneksel girişimci ilkeleri kullanarak, sosyal sorunlara çözüm bulmak için yenilikçi bir girişimde bulunan bireylerdir. Sosyal ihtiyaçları karşılamak için yeni işletmelerin kurulması veya mevcut işletmelerin sürekli yeniliklere açık olması gibi, işletme nitelikleri ve davranışlarına da sahiptir. Sosyal girişimcilerde geleneksel işletmeler gibi karı gerçekleştirmenin yanında aynı zamanda sosyal kar da işletme karın bir alt kümesi olarak takip edilmektedir. Bu benzer özelliğine ilaveten sosyal girişimcilerde geleneksel girişimci özelliklerinin pek çoğuna sahip olmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu özellikler belirtilmiştir.

Tablo 3: Girişimcilik ve Sosyal girişimcilik Farklı ve Ortak Noktaları³

Kar odaklı işletmelerin temel özellikleri	Her iki türün ortak özellikleri	Sosyal girişimciliğin temel özellikleri
High achiever	Yenilikçi	Misyon lideri
Risk taşıyıcı	Adanmış	Duygu yüklü
Organizatör	İnisiyatif alan	Değişim ajanı
Stratejik düşünceli	Lider	Görüş lideri
Değer yaratıcı	Fırsat uyarısı (opportunity alert)	Sosyal değer yaratıcı
Bütünsel	Kararlı	Sosyal olarak uyarılan (socially alert)
Arbitrajcı	Vaad etmek (committed)	Yönetici
		Visyoner
		Yüksek derecede hesap edebilen (highly accountable)

Tablo 3’de de belirtildiği üzere sosyal ve ticari girişimcilik birçok ortak noktalarına rağmen, önemli farklardan biri yaratılan değer türüdür(Austin,Stevenson, andWei-Skillern 2006).Girişimcilik ve sosyal girişimcilik arasındaki temel farkın değer yaratımı noktasında ortaya çıkmaktadır. Girişimci finansal kar elde etmek için piyasadan gelecek beklentilere göre yeni bir ürün veya hizmeti piyasaya sunmak için organize eder. Ve bundan dolayı finansal kazanç elde edileceği beklentisi girişimcileri ve onun yatırımlarını belirleyen unsurdur. Kar herhangi bir örgütün sürdürülebilirliği ve büyük ölçekli pazarlara erişimi sonunda nihai dengeye ulaşmada olmazsa olmaz araçtır. Fakat sosyal girişimci yatırımlarını kendi finansal kazancı için yapmamaktadır. Bunun yerine sosyal girişimci topluma ya da toplumun önemli bir kesimine etki eden büyük ölçekli dönüştürücü faydaya amaçlayan bir değer yaratımını hedeflemektedir. Sosyal girişimcinin hedefinde devletin ve özel sektörün ulaşamadığı, ihmal edilmiş, toplumdan dışlanmış, dezavantajlı vb. grupların sorunlarına yenilikçi çözümler bulunması ve bunun sürdürülebilirliğini sağlayacak mekanizmaların geliştirilmesidir(Martin & Osberg, 2007). Bu tutum sosyal girişimcilerin gelir getirmeyen kar amacı taşımayan kuruluşlar olarak algılanması

³Samer Abu-Saifan (2012) “SocialEntrepreneurship: Definition andBoundaries” adlı çalışmasından alınmıştır.

anlamına gelmemelidir. Sosyal girişimcilerde diğer geleneksel girişimciler gibi gelir getiren kar amacı güden ve kar amacı gütmeyen kuruluşlardan oluşabilir(Smith & Stevens, 2010;Martin & Osberg, 2007).

Dees'in çalışmasında sosyal girişimciliği ayıran temel farkın sosyal fayda öncelikli faaliyetlerde bulunmanın öncelik olduğu vurgulanmaktadır. Buna göre sosyal girişimcilik üç bileşeni barındıran faaliyetleri gerçekleştiren birey ve kuruluşlar olarak tanımlanmaktadır (Martin & Osberg, 2007).

- 1) Herhangi bir dönüştürücü faydayı gerçekleştirmek için finansal araç ve siyasi nüfuzunun yoksunluğundan dolayı dışlanan, marjinalleşen ve doğal olarak haksız bir dengenin olduğu bir dünyada bir istikrarı tanımlama
- 2) Bu haksız dengedeki fırsatları belirleyerek sosyal değer yaratacak şekilde pozisyon alma, yaratıcılık, cesaret, doğrudan faaliyette bulunma vb. eylemlerle devlet hegemonyası ile mücadele edebilme
- 3) Hedeflenen gruba ve toplumun büyük bir kesimine daha iyi bir gelecek sağlayan istikrarlı bir ekosistem yaratma veya taklit etme yoluyla hedeflenen grubun acılarını hafifletme veya potansiyel tuzakları azaltan istikrarlı bir denge sağlamak.

Buna göre sosyal girişimciler günümüzde devletin ve özel sektörün piyasa başarızlığı sonucu ortaya çıkan kompleks sorunlara çözüm bulmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar çevre, sağlık, eğitim, ekonomik büyüme ve yoksulluğu azaltma vb. temel sorunlara topluma fayda sağlayacak şekilde çözüm bulmaya odaklanmaktadır(Akinyemi, Dilyard, Anderson, & Schroeder, 2011). Bu sorunlara çözüm bulmak için gerçekleştirilen faaliyetlere göre sosyal girişimcileri üç tür yenilik ile karakterize edilebiliriz. Bunlar;

Dönüşümsel: yerel kapasiteyi geliştirerek, yerel normların, rollerin ve beklentilerin daha iyi ve optimale doğru dönüşümünün sağlanmasını gerektirecek mekanizmanın kurulması

Ekonomik: mevcut ekonomik durumun geliştirilmesi ve verimliliği artırmak için gerekli kaynak ve bilginin sağlanması

Politik: yerel hareketlerin oluşturulması ile marjinal kesimin politik nüfuzlarını artırmayı amaçlamaktadır. Bu bakımdan sosyal girişimcilik faaliyetleri ülkenin ekonomik büyümesini de desteklemiş olmaktadır.

Sosyal Girişimcilik Ekonomik Büyüme İlişkisi

Girişimci sayısının artması ile ekonomik büyüme arasında ilişki Schumpeter'den beri iktisat literatüründe üzerinde çalışılmaya başlanan bir konu olmuştur. Girişimcilerin ekonomik büyümeye katkısının yenilik yapma ve yeteneklerini somut bir biçimde çıktıya dönüştürebilmesine bağlıdır. Schumpeter yenilikçi faaliyetleri;

- 1) Yeni bir ürünün sunulması yani bir ürünün kalitesinin artırılması ya da yeni bir ürünün yaratılması olarak tanımlamış.
- 2) Yeni bir üretim yöntemin geliştirilmesi
- 3) Yeni bir piyasanın açılması
- 4) Yeni bir hammadde veya arzının bulunması
- 5) Endüstri yapısının geliştirilmesi (tekeli yaratmak veya onu yıkmak gibi) şeklinde sıralamıştır.

Schumpeter'e göre girişimcinin kar fırsatlarını yakalama arayışı girişimciyi yenilik yapmaya itmektedir. Bunun sonucunda verimlilik artışının nedeni veya sonucu olarak bu fırsatlara erişimi gerçekleşmektedir. Böylece Schumpeter'e göre girişimcilik ve iktisadi büyüme arasında birbirini

besleyen karşılıklı bir ilişki ortaya çıkmaktadır. Yani girişimciliğin artması ekonomik büyümeyi artırır ya da ekonomik büyümenin gerçekleşmesi sonucu girişimciler için yeni fırsatların oluşmasına ve yeni girişimcilerin ortaya çıkmasına olanak sağlamaktadır (Işık, Göktaş, & Kılınç, 2011).

Büyüme teorilerine bakıldığında ise neoklasik büyüme teorilerinde ekonomik büyüme emek ve fiziki sermayenin birikimi temeli üzerine şekillenmektedir. Teknolojik gelişme dışsal olarak modele dahil edilmektedir.

Büyüme teorilerinde ise girişimciliğin ve yeniliğin modele dahil edilmesi içsel büyüme teorileri ile mümkün olmuştur. İçsel büyüme modellerinin ortak özelliği bilgi birikimi veya teknolojik gelişmenin içsel olarak modele dahil edilmesidir. Modelde bilgi birikimi ve beşeri sermayeyi artıran AR-GE, yenilik ve yaratıcılık, eğitim faaliyetleri teknolojik gelişmeyi içselleştirmektedir. Modelde bilgi birikimi ve beşeri sermaye sonucu oluşan teknolojik gelişme ekonomik büyümeyi artırmaktadır. Bundan dolayı bilgi birikimine yapılan yatırımlar ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Abiyev & Özgür, 2013). Ve beşeri sermaye de ekonomik büyümenin gerçekleşmesinde önemli bir faktör olmaktadır. Böylece girişimcide beşeri sermaye içinde yer alan bir bileşen olarak ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır (Işık, Göktaş, & Kılınç, 2011).

Girişimcilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan girişimler, yani işletmeler, dernekler, vakıflar, sivil toplum kuruluşları; sosyal gelişme, ekonomik büyüme ve ekonomik kalkınmanın da temelini teşkil etmektedir(Özdevecioğlu & Cingöz, 2009). Bu girişimlere son dönemde ilginin artması sosyal konulara ilginin artmasından kaynaklanmaktadır. Bunun en önemli nedeni ekonomik gelişmenin sosyal sorunlara tam olarak kalıcı çözüm bulması ile gerçekleşeceği gerçeğinin anlaşılmasıdır. Bu girişimleri gerçekleştiren yapılara sosyal girişimci denilmektedir.

Sosyal girişimciler geleneksel kar amacı güden girişimcilere birçok yönden benzemektedir. Örneğin yeni bir örgüt kurmaları, sosyo-ekonomik gelişmeye olan katkıları, fırsatları görebilmeleri, yenilikçi ve kararlı olabilmeleri gibi benzer özelliklere sahiptir. Sosyal girişimcilik, fırsatları, işbirliğini ve takım çalışmasını sosyal ve kurumsal içermeyi ve ticari ilkelerin toplumsal konulara da uyarlanmasını gerektirmektedir(Kocak & Kavi, 2014). Bu nedenle sosyal girişimciler, kamu, üçüncü sektör (kar amacı gütmeyen örgütler ve sivil toplum kuruluşları) ve özel sektörü temsil eden ticari girişimler/şirketlerden (kar amacı güden) oluşan ekonomik örgütsel yapılarda faaliyet göstermektedir.

Bu örgütsel yapılar toplumun sorunlarına kalıcı çözümler bulmak için sosyal inovasyonların geliştirilmesine ve uygulanmasına katkıda bulunmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken ve diğer örgütlerden ayıran tek farkın sosyal fayda öngören bir misyona sahip olmasıdır(Çetindamar, Tural, Titiz, & Taluk, 2010). Nasıl bir ticari işletme sürekliliği için kar elde etmesi gerekiyorsa üçüncü sektörde yer alan kuruluşlarında devamlılığı ve kendi kendini finanse edebilmesi için kar elde etmesi gerekiyor. Fakat bu kar toplum yararı için kullanıldığında finansal kardan farklılık arz etmekte ve sosyal kar olarak tanımlanmaktadır. Toplum adına faaliyet gösteren bu kuruluşlar elde ettikleri sosyal karı misyonlarına uygun şekilde dağıtarak hem toplumsal bir katma değer yaratabilir hem de etkin ve sürdürülebilir şekilde faaliyetlerini gerçekleştirme şansına sahip olabilir (Sarıkaya, 2010).

Üçüncü sektörün gerçekleştirdiği sosyal girişimcilik faaliyetleri hem devlet ve özel sektörün toplumsal anlamdaki boşluğu doldurma hem de toplumdaki ekonomik, ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliği gerçekleştirmektedir(Sarıkaya, 2010).

Drucker'e göre sosyal girişimciler toplumun performansını artıran ve onu verimli alanlara doğru kanalize eden bireylerdir. Sosyal girişimcilik ise bireylerin sosyal değişim vizyonunu

gerçekleştirmeye yönelik girişimlerde bulunması ve gerekli finansal kaynakları bunun gerçekleşmesi için tedarik etmesidir. Sosyal amaçlar için kurulan sosyal girişimciler ekonomik faaliyetlerde bulunarak mal ve hizmet üretmektedir. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken girişimci özelliklerde bulunarak sorun ve fırsatları fark etme, doğru değerlendirme ve risk alma gibi yaklaşımlar izlemektedir. Bunun yanında istihdam imkanları yaratılmasında bir piyasa aktörü olarak ekonomik büyümeye de katkı sağlamaktadır(Ersen & Ekmekçi, 2010).

Bu yönüyle sosyal girişimciler iş olanakları yaratarak ya da işsizleri nitelikli hale getirerek doğrudan ve dolaylı olarak işsizliği azaltabilmektedir. Doğrudan etki olarak sosyal girişim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi için çok sayıda işsiz istihdam edilmesini sağlamaktadır. Dolaylı olarak ise sosyal girişimciliği hayırseverlikten ayıran ve kendi kendine yetebilme ve ekonomik çıktı üretebilmesini sağlayan “balık yemeyi değil balık tutmayı öğretme” yaklaşımın benimsenmesidir. Buna göre işsizlerin kendi işlerini kurabilmeleri için gerekli bilgi ve finansmanın sağlanmasıdır. Ayrıca özürülülerinde doğrudan istihdamı ya da mesleki eğitim verilerek istihdam edilmesi gibi uygulamalarda da bulunabilmektedir (Kocak & Kavi, 2014).

Sosyal girişimciliğin ekonomiye katkısı atıl olan ya da verimli şekilde kullanılmayan kesimin ekonomiye dahil edilmesi ile elde edilecek çıktının artırılmasıdır(İçerli & Karadal, 2013). Sosyal girişimciler toplumun temel sorunu olan işsizlik ve yoksulluğa kalıcı çözüm bulmaya çalışmaktadır. Bunu gerçekleştirirken sadece istihdam miktarını artırmayı hedeflememekte aynı zamanda beşeri sermaye geliştirerek istihdam kalitesini de artırmaktadırlar(Biçerli, 2010). Ayrıca sosyal girişimciliğin olduğu toplumlarda kişiler arası güvenin yüksek olması ve bunun neticesinde yaratıcılık ve yenilikçilik hiçbir kısıtlamaya maruz kalmadan teşvik edilmektedir. Böylece toplumda güvene dayalı iletişim düzeyini belirleyen sosyal sermayenin ortaya çıkmasına katkı sağlamaktadır (Karagül, 2012).

Sosyal girişimcilerin sosyal sermaye yaratma misyonlarına sahip olması ülkelerin ekonomik gelişmişliğine ve kalkınmasına katkıda bulunmaktadır(Özdevecioğlu & Cingöz, 2009). Yapılan çalışmalar sosyal sermaye ile ekonomik büyüme arasında sıkı bir ilişkin olduğunu kanıtlar nitelikte sonuçlara ulaşmışlardır(Karagül, 2012). Genel olarak sosyal sermayenin ekonomik büyümeyi şu şekillerde etkileyebilmektedir(Tüysüz, 2011):

- Beşeri sermayenin nitelik ve niceliğinin geliştirilmesi
- Toplumda yönetişimden eksikliği sonucu meydana gelen kaynak israfını önleme
- Yenilikçiliği teşvik ederek yeniliklerin ve teknolojinin toplum içinde gelişmesini sağlama
- Ekonomik aktörler arasında etkileşimi sağlama
- Toplumda suç ve suça ayrılan maliyetleri azaltarak kaynakların daha verimli alanlara kanalize edilmesini sağlama
- Ortak faaliyet problemin çözümünü kolaylaştırmak için işlem maliyetlerini azaltma
- Toplumsal kurumların varlığında toplumda ve piyasada var olan belirsizliği azaltarak insanlar arasında istikrarlı bir yapının oluşmasının sağlanması toplumsal sorunların çözümünü kolaylaştırmaktadır.

Sosyal Girişimci Kuruluşlar

Sosyal girişimcilik sosyal bir amacı taşımalıdır. Buna göre sosyal girişimler özel sektör ve üçüncü sektörün kesişim noktasında bulunan ve sosyal sorunların çözümünde işletme bazlı ve serbest piyasa bazlı yöntemler benimseyen kuruluşlardır. Yapılan çalışmalar ve sosyo-ekonomik göstergeler ve gelişmeler ışığında sosyal girişimciliğin temel hedef gruplarının(Kocak & Kavi, 2014);

- İşe uyumda zorluklar çeken dezavantajlı gruplar örneğin özürülüler, kadınlar, deneyimsiz gençler ve 45 yaş üzeri işsizlerden oluşmaktadır.

- Diğer bir grup ise dezavantajlı gruplar örneğin aile desteği olmayan yaşlılar, belli hastalıklardaki gruplar, evsizler, fakir çocuklu ebeveynler, sokak çocukları ve tutuklular vb.
- Bir diğer grup sağlık hizmetlerine erişim noktasında zorluk çeken fakirler ve evsizler vs.
- Ve son olarak da gençlerin zayıf grupları yani fakir, işsiz gençler, düşük eğitilmişler vb. gruplardan oluşmaktadır.

Dünyada sosyal girişimci kuruluşlarına bakıldığında ana faaliyet alanlarının kırsal kalkınma, eğitim, sağlık, çevre, enerji gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir. Bu alanlardan bazıları toplumun beşeri sermayesini geliştirmeye yönelik faaliyetleri içermektedir.

Kırsal Kalkınma Öncelikli Kuruluşlar

Bu sorunlara çözüm bulmaya çalışan ve sosyal girişimcilik uygulaması denildiğinde akla ilk gelen Muhammad Yunus'tur. Muhammad Yunus, Grameen Bankası ve mikro kredinin kurucusu, sosyal girişimciliğin klasik bir örneğini teşkil etmektedir. Resmi bankacılık sistemi aracılığıyla kredi alamayan, sadece yerel tefecilerin fahiş faiz oranlarını kabul ederek ödünç para alabilen Bangladeşli fakir insanlara küçük kredilerle de olsa umut olmuştur. Yunus Jobra köyünden 42 kadına 27 \$ kredi vererek onların girişimci olmalarını sağlamıştır. Verilen kredilerin hepsinin geri ödemesi gerçekleşmiştir. Yunus küçük bir krediyle bile kadınların kendilerine gelir getiren bir yatırım gerçekleştirdiklerini buldu. Kadınların bu yatırım ile hayatını idame etmenin yanında çocuklarının eğitimiyle beşeri sermayesini geliştirerek yoksulluktan kurtulmaya yönelik kalıcı bir çözüm olmuştur. Ayrıca kadınların kurduğu işletme ile kredilerin geri ödemelerinin gerçekleşmesi mikro kredi sisteminin gelişmesinin gerekliliğini göstermiştir. Ayrıca bu küçük yatırımlar diğer yatırımları uyararak diğer yatırımların gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır (Martin & Osberg, 2007; Roper & Cheney, 2005).

Swadaya eğitim yayınları, eğitim, danışmanlık ve mikro finans yoluyla Endonezya'nın kırsal toplulukların sosyo-ekonomik kalkınma üzerinde faaliyetlerde bulunmaktadır. Odak noktası tarım, mikro finans, kırsal kalkınma, eğitim vb. alanlarda yoğunlaşmaktadır. Doğrudan Yararlanıcıları sayısı 2010 yılında 46.179 kişinin 33.000 kişisi eğitilmiş mezunlarından oluşmaktadır. İşletmenin yıllık bütçesi yaklaşık olarak 2.300.000 dolardır. Endonezya'nın işgücünün yaklaşık% 40'ı hala tarımla uğraşmaktadır. Çok daha etkili tarımsal üretim uygulamalarıyla toplulukların gelir ve geçimlerini etkileyebilmenin bir yolu olduğu gerçeğinden hareketle faaliyetler gerçekleştirmektedir. Çeşitli toplumsal hareketler aracılığıyla sosyo-ekonomik atılımlar gerçekleştiren Endonezya son 50 yılda önemli değişimler yaşadı. Bunlardan biri Swadaya faaliyetlerinin temelini oluşturan 1950'li yıllarda Pancasila Sosyal Hareketinin başlamasıdır.

Yıllardır Swadaya doğrudan eğitim ve öğretim yoluyla Endonezya'nın kırsal yoksul toplumlarını güçlendirerek, sosyo-ekonomik kalkınmasına odaklanmıştır. Tarımsal eğitim ve bilginin yayılması için Swadaya bir yayın kuruluşu kurdu. Trubus adında dergi şu anda konuyla ilgili bir piyasa lideridir. Bu dergi daha sonra, bahçe, sağlık sorunları, dil, eğitim, yaşam tarzı, çocuk, din, mesleki ve küçük işletme becerileri gibi diğer alanlarda da yayına başladı. Bugüne kadar yaklaşık 1.500 tarımsal ve diğer alanlarda 2.300 kitap yayımladı. Aynı anda lider danışmanlık hizmetleri sunarken, kendi yayınlarının satışından elde edilen karın yanı sıra, Swadaya, yayıncılık alanında önemli uzmanlık geliştirdi. Swadaya işletme operasyonlarından elde edilen karın % 25'i Endonezya'da Swadaya çalışmalarının genişletilmesini finanse eden Sivil Toplum Güçlendirme işlemi için tekrar yatırım olarak yapılmaktadır (Schwab Found, 2015).

Fazle Abed tarafından kurulan BRAC (Bangladeş'te kırsal kalkınmayı destekleme komitesi) eğitim, işletme geliştirme, finansal içerme, sağlık, kırsal kalkınma, kadın gibi temel sorunlara odaklanarak Bangladeş tahminen 110 milyon kişiye ulaşan, BRAC yoksulların yaşam kalitesini artırmayı hedeflemektedir. Ayrıca Afganistan, Sri Lanka, Sudan, Tanzanya, Uganda gibi az gelişmiş ülkelerde faaliyette bulunan kar amacı gütmeyen kuruluş 1970 yılında Bangladeş'te 225,000 kişinin ölümüyle sonuçlanan savaş sonrasında yaşanan yoksulluk ve hastalık gibi sorunlara çözüm bulmak için kuruldu. Bunun üstesinden gelmek için Fazle Abed tabandan yukarı ilkesi ile ülkesini yeniden inşa görevine yönetim teknikleri ve hesap verebilirlik mekanizmalarına dayalı olarak gerçekleştirdi.

Fazle Abed Bangladeş'de geniş ölçekte kadın sağlığı ve kadınların ekonomik olarak gelişimini destekleyerek, yoksulluk, cehalet ve çocuk ölümleriyle mücadele edilebileceğini ileri sürdü. BRAC kendi kendine örgütlenme yoluyla kendi yaşamlarını iyileştirmek için yoksulların yeteneklerini keşfetmelerini sağlayarak kapasitelerini harekete geçirebilmelerine yardımcı oldu. BRAC, yoksulların ekonomik fırsatlarını artırmak için geriye tespit ve ileri pazar bağlantılarının olması gerektiğini vurguladı. Bunun için BRAC yoksul kadınların sağım inek yetiştirmeden tam olarak istifade edebilmesi için, bu ineğin cins (bir geriye doğru bağlantı) gelişmiş ve modern bir süt (bir ön bağlantı) sistemini kurdu. Böylece 28 bin tam zamanlı BRAC personelin yanı sıra 3.8 milyon yoksul kadının oluşturduğu 100.000 köy örgütünü kurmayı başardı. Ayrıca onun sağlık programlarıyla 10 milyon kişiye ulaşılması, 1.2 milyon çocuğun eğitimi (% 70'i kız) ve onun mikro kredi programı ile 1.8 milyar \$ dağıtılmıştır. BRAC şimdi yoksulları desteklemek için Afganistan'da çalışıyor (Schwab Found, 2015).

Eğitim Öncelikli Kuruluşlar

Bridge International Academies (BIA) Kenya'da sınıfların aşırı derecede kalabalık ve öğrenme materyalleri yetersizlikleri ve öğretmenlerin ilgisizliği gibi eğitim sorunlarının yaşandığı ülkede yoksullara yüksek kaliteli eğitim sunan kreş ve özel okullar zinciridir. Sosyal işletme olarak faaliyette bulunan örgütün 2014 yılında doğrudan yararlanıcıların sayısı 80.742 kişi ve yıllık bütçesi yaklaşık olarak 11.000.000 dolardır.

Dünyanın en büyük eğitim zinciri olarak gösterilen BIA, fakir öğrencilere dünya standartlarında bir eğitim vermek amacıyla faaliyetlerde bulunmaktadır. Ocak 2014 itibariyle, faaliyetine başlayalı sadece 5 yıl olan ve bugün itibariyle Kenya'da, 3.000 üzerinde çalışanı ve yaklaşık 80.000 öğrenci yetiştiren bir kurumdur. Bu kurumlarda eğitim gören öğrenciler diğer kurumların öğrencilerine göre daha başarılı olmaktadır. 2014 yılında, BIA, Uganda ve Nijerya'da da faaliyetlerini genişletmeyi planlamaktadır. Ayrıca 2025 yılına kadar, BIA on ülkede yaklaşık 10.000.000 öğrenci yetiştirmeyi planlıyor (Schwab Found, 2015).

Anadolu Vakfı 1979'da, kurulduğu yıldan bu yana Türkiye'nin her yerinde 50'den fazla eğitim kurumu, yurt, hastane ve sağlık ocağı yatırımları gerçekleştirerek devlet kurumlarına devretmişlerdir. İdealleri doğrultusunda, ihtiyaç duyulan alanlarda tamamen karşılıksız hizmet vererek kalıcı eserler yaratmak amacıyla sağlık ve eğitim alanlarında faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu misyon doğrultusunda 20 binden fazla öğrenciye karşılıksız burs vererek, geleceğine önemli katkılarda bulundu. Vakıf dezavantajlı kesimlere yönelik sağlık faaliyetlerinde bulunarak 40 bin muayene, 145bin tetkik, 3400 ameliyat ve 6200 yataklı tedavi gerçekleştirerek sağlık bireyler yetişmesine çalışmaktadır. Vakıf beşeri sermayenin geliştirilerek kendi kendine yeterliliğinin sağlanacağını planlamaktadır.

Ayrıca Vakıf 2013 yılında başlatılan Coaching ve Mentoring programları ile gençlerin farklı ortamlarda bilgi ve deneyim paylaşımı yoluyla yetkinlik kazanarak topluma vizyoner, açık fikirli, küresel anlamda değer üretebilen ve fark yaratan bireyler kazandırmayı hedeflemektedir. Anadolu Vakfı, parasal kaynağını sadece Anadolu Grubu şirketlerinin bağışlarından sağlıyor.

Grup şirketleri, her yıl kazançlarının yüzde biri ile beşi arasında bir oranını vakfa bağışlıyor. Vakıf da bu gelirle, Türkiye'ye yeni eserler ve eğitimli genç bir nesil kazandırmak için çaba harcıyor(Anadolu Vakfı, 2015).

Stajerlik kişiyi işe hazırlama açısından yeterince kullanılmamaktadır. Bu boşluğu doldurmak adına ABD'de faaliyette bulunan sosyal girişimler olarak YearUp kurulmuştur. YearUp dezavantajlı kesimlerden gelen gençleri iyi işler için hazırlıyor. Böylece bu tür inovasyonlarla gelecek yıllarda yeni sosyal teşebbüs ve geleneksel eğitim örgütlerinin de işverenlerle işbirliği yapmalarına zemin hazırlamaktadır. Böylece nitelikli eleman yetişmesi sağlanmakta ve dezavantajlı grubun topluma kazandırılması ve ekonomik büyüme katkı sağlayacak duruma gelmektedir (Kanter, 2010).

Sağlık Öncelikli Kuruluşlar

En az 670 milyon kişi, çoğunlukla az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, kör ya da bir temel göz muayenesi ve gözlük gibi basit araçlara erişim noktasında zorluklar yaşamaktadır. Bu yüzden bu insanlar temel eğitimi alamamasın yanında daha az istihdam olanaklarına da sahip olmaktadır. Bundan dolayı bu bireylerin, aileleri de derin sosyo-ekonomik sorunlarla yüz yüze kalmaktalar. Brien Holden Görme Enstitüsü Vakfı (BHVF) misyonu muhtaç topluluklar için sürdürülebilir çözümler geliştirerek bu sorunu ortadan kaldırmaktır. Bu sağlık hizmetiyle hem eğitim hizmetlerini daha verimli gerçekleştirmelerini hem de daha fazla istihdam olanaklarına sahip olabilmelerini sağlamaktadır. Kar amacı gütmeyen bir kuruluş olarak faaliyette bulunan şirket 2011 yılında yaklaşık olarak 550.385 doğrudan yararlanıcılara sayısına ulaşmaktadır. Şirketin yıllık bütçesi 12 milyon ABD dolarıdır. BHVF Asya-Pasifik bölgesinde 14, Afrika'da 11, Ortadoğu'da üç ve Latin Amerika'da dört merkezi bulunmaktadır(Schwab Found, 2015).

Sosyal girişimcilerin dünya genelinde göstermiş oldukları faaliyetlerle değişim ve dönüşüm sağladıkları sosyo-ekonomik kazanımlar aşağıda kısaca özetlenmiştir (Kocak& Kavi, 2014; Güler, 2011);

- Yoksulluğun azaltılmasında mikro finans yönetimi gibi projelerin uygulanmasıyla yoksullardan girişimci yaratmaya çalıştıkları
- İşletmelere gelişmelerini sağlamaya yönelik danışmanlık hizmetlerinde bulunulduğu
- Sermaye ve fikirlerin buluşmasını sağlayarak kaynak eşleştirmesinin gerçekleşmesine katkı sağladıkları
- Kalıcı hastalıklarla (HIV-AIDS gibi) mücadelede sağlık hizmetlerinin sunulması
- Bilgi transferinin yaygınlaştırılması ve katılım gibi konuların yanı sıra eğitim ve öğretim hizmetlerinin tüm kesimlere ulaştırılmasında
- Yeşil enerji projelerinin gerçekleşmesini sağlayarak sürdürülebilir kalkınmanın yanında çevrenin korunmasını sağlama
- İşsizlerin istihdam edilmesi, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi, evsizlerin ilaç ve alkol gibi zararlı şeylerden uzak tutulmasının sağlanması
- İnsan haklarının geliştirilmesi ve desteklenmesine yönelik kampanyalar düzenlenmesi

Sosyal girişimciler bu projeler sayesinde günümüzde ve gelecek dönemlerde temel sorunların olmadığı bir hayatı hedeflemekteler. Böylece daha güzel ve daha yaşanılabilir bir dünya arzulamaktadırlar.

Günümüzde sosyal girişimciliğe önem veren ülkelerdeki verilere bakılacak olursa, sosyal girişimlerin yeni bir çalışma alanı yarattığı ve bu nedenle büyük bir istihdam potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. 2011 yılında yayınlanan Social Enterprise UK raporunda bu girişimlerin

küçük ölçekli işletmelere göre daha fazla istihdam ve işgücü devir oranı sağladığı ifade edilmektedir. Ve İngiltere’de küçük ve orta ölçekli işletmelerin % 24’nün kendilerini sosyal girişimler olarak gördükleri ifade edilmektedir. Bir başka raporda ise 2013 yılında sayıları 70.000’i bulan sosyal girişimlerin 1.532.700 kişiyi istihdam etmekte olduğu görülmektedir. Ayrıca bu girişimlerin ekonomiye katkısı ise yılda yaklaşık olarak 24 milyar £ tutarındadır. Bu katkı ile İngiltere GSYH’sına % 1 katkı sağlayarak yeni katma değeri yüksek istihdam fırsatlarının desteklenmektedir. Bu girişimlerin cirolarının ise her yıl hızla arttığı raporda ifade edilmektedir. 2009 yılında 175.000 £ olan değer 2011 yılında ise yaklaşık 240.000 £’a ulaştığı görülmektedir (Işık, 2015). Bu nedenle devlet tarafından bu girişimlerin desteklenmesi için bazı politikalar uygulamaya konulmuştur. ABD’de sosyal girişimlerin hızlı büyümelerini desteklemek amacıyla yatırım şirketlerinin sosyal fonlarının yanı sıra farklı kurumsal yapılar ile destek sağlayacak şekilde düzenlemeler gerçekleştirilmektedir. Avrupa’da ise Avrupa sürdürülebilir yatırım forumu ve Avrupa girişimci hayırseverlik derneği gibi yapılarla bu girişimlerin desteklenmesi için gerekli mekanizmalar oluşturulmaktadır (Çetindamar, 2014).

Bu girişimlere yapılan her % 1 £ yatırımın % 28 £ bir katma değer yaratarak ekonomik büyümeye katkı sağladığı ifade edilmektedir. Bu alanın önemi ABD’de fark edilmiş ve 1982 ile 2012 yılları arasında yaklaşık olarak 4 kat artmıştır. U.S. Department of Labor’s Bureau of Labor Statistics (BLS)’ye göre ABD’de bu alanda çalışmaya ilgi artarak genel istihdamda % 4 oranında artış gerçekleştirirken üçüncü sektörde % 25’leri bulmaktadır. Toplam istihdam içindeki payı ise %7’ye karşılık gelmekte olup yaklaşık 7 milyon kişinin tam zamanlı olarak çalışmasını ifade etmektedir (Işık, 2015).

Diğer gelişmiş ülkelerde de bu girişimlerin istihdam payları kamu ve özel sektörün istihdam paylarından çok yüksek düzeydedir. Günümüzde Almanya’da yaklaşık 1 milyon, Fransa’da 0,8 milyon ve Japonya’da ise 1,4 milyon kişi bu sektörde istihdam edilmekte ve ekonomiye katkı sağlamaktadır (Işık, 2015).

Sonuç

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişte önemli rol oynayan girişimcilik günümüzde yerini sosyal sorunlara kalıcı çözümler bulmaya çalışan sosyal girişimcilere doğru evrilmektedir. Bu atılımı yine girişimcilik alanında olduğu gibi gelişmiş ülkeler gerçekleştirmektedir. Son yıllarda hızla gelişen bu alan özellikle toplumdan dışlanmış dez avantajlı grupların yanı sıra çıktı üretiminde yer alamayan tecrübesiz, eğitimsiz gençlerin istihdamı vb. gruplarında üretime dahil edilmesini sağlamaktadır. Böylece sosyal girişimciler beşeri sermayenin nitelik ve niceliğinin geliştirilmesi, toplumda yönetim eksikliği sonucu meydana gelen kaynak israfını önleme, yenilikçiliği teşvik ederek yeniliklerin ve teknolojinin toplum içinde gelişmesini sağlama, ekonomik aktörler arasında etkileşimi sağlama, toplumda suç ve suça ayrılan maliyetleri azaltarak kaynakların daha verimli alanlara kanalize edilmesi gibi çıktıların gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Bu kazanımlar sonucu toplumun temel sorunlarının kalıcı olarak azaltılmasının yanı sıra sürdürülebilir ekonomik büyüme için gerekli mekanizmalar da sağlanmaktadır. Dolayısıyla kapitalist ekonomik sistemin gereği olarak bireylerin daha çok bireyselci davranışlarda bulunduğu günümüzde kardeşlik, dayanışma ve yardımlaşma sonucunda bireyler arasında ve dolayısıyla toplumlar arasında sinerji yaratılarak daha çok ekonomik ve sosyal kazanımlar elde edilebileceğini göstermektedirler.

KAYNAKÇA

- Abiyev, V., & Özgür, M. I. (2013). Ekonomik gelişme ve Girişimcilik. H. Karadal içinde, *Girişimcilik* (s. 127-130). İstanbul: Beta.
- Abu-Saifan, S. (2012). Social Entrepreneurship: Definition and Boundaries. *Technology Innovation Management Review*, 26.
- Akinyemi, J. O., Dilyard, J., Anderson, D., & Schroeder, K. (2011). Innovation and Technology for Social Enterprises. *Stanford Social Innovation Review*, 1-5.
- Anadolu Vakfi.* (2015, Haziran 15). Anadolu Vakfi Web Sitesi: <http://www.anadoluvakfi.org.tr/tr/2/Sayfa/burslarimiz> adresinden alındı
- Biçerli, K. (2010). Sosyal Girişimcilik ve İstihdam. S. Besler içinde, *Sosyal Girişimcilik* (s. 84-85). İstanbul: Beta.
- Çetindamar, D. (2014). Gelişmekte Olan Ülkelerde Sosyal Yatırımın Teşvik Edilmesi. *İktisat ve Toplum*, 7.
- Çetindamar, D., Tural, E., Titiz, S., & Taluk, Ş. (2010). Sosyal Dönüşümün Ajanları: Sosyal Girişimciler. *Social Entrepreneurship Conference* (s. 1-3). İstanbul: Sabancı Üniversitesi.
- Dees, J. (2007). Taking Social Entrepreneurship Seriously. *Society*, 25-30.
- Drayton, B. (2010). Ekipler Dünyasının Ekibi. *Sosyal İnovasyon*, 33-34.
- Eleanor Shaw. (2004). Marketing in the social enterprise context: is it entrepreneurial? *Qualitative Market Research: An International Journal*, 194-205.
- Ersen, T. B., & Ekmekçi, A. (2010). Sosyal Girişimcilik ve Türkiye . *Sosyal İnovasyon*, 7.
- Güler, B. K. (2011). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Girişimcilik: Ashoka Üyelerinden Sosyal Yenilikçi Örnek Uygulamalar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 86.
- Güven, S. (2010). Sosyal Etki Yaratmak. *Sosyal İnovasyon*, 5-6.
- İçerli, L., & Karadal, M. Ş. (2013). Sosyal Girişimcilik. H. Karadal içinde, *Girişimcilik* (s. 345-350). İstanbul: Beta.
- Işık, N., Göktaş, D., & Kılınç, E. C. (2011). İktisadi Büyümede Girişimciliğin Rolü. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 192.
- Işık, V. (2015, Haziran 29). *Turk metal.* Turk Metal Web Sitesi: <http://www.turkmetal.org.tr/default.asp?page=arastirmalar&id=14239> adresinden alındı

- Kanter, R. M. (2010). İstihdam ve Sosyal İnovasyon. *Sosyal İnovasyon* , 35.
- Karagül, M. (2012). *Sosyal Sermaye(Kapitalizimin Kör Noktası)* . Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kırılmaz, S. K. (2013). Sosyal Girişimcilerin Girişimcilik ve Dönüştürücü Liderlik Algularının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma dergisi*, 3.
- Kocak, O., & Kavi, E. (2014). Sosyal Politika Aktörü Olarak Sosyal Girişimci Belediyecilik. *Emek ve Toplum Dergisi*, 28-43.
- Martin, R. L., & Osberg, S. (2007). Social Entrepreneurship: The Case for Definition. *Stanford Social Innovation Review*, 35-36.
- Özdevecioğlu, M., & Cingöz, A. (2009). Sosyal Girişimcilik ve Sosyal Girişimciler: Teorik Çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 82-93.
- Roper, J., & Cheney, G. (2005). Leadership, Learning and Human Resource Management: The meanings of Social Entrepreneurship Today. *Corporate Governance*, 95-99.
- Sarıkaya, M. (2010). Üçüncü Sektörde Yönetmel ve Kavramsal Dönüşüm: Sosyal Kar Amaçlı Örgütler. *C.Ü.İ.İ.B Dergisi*, 90-93.
- Schwab Found.* (2015, Haziran 18). Haziran 18, 2015 tarihinde Schwab Found Web Sitesi: <http://www.schwabfound.org/entrepreneurs> adresinden alındı
- Smith, B. R., & Stevens, C. E. (2010). Different types of social entrepreneurship: The role of geography and embeddedness on the measurement and scaling of social value. 578-580. doi:10.1080/08985626.2010.488405
- Smith-Hunter, A. E., & College, S. (2008). Toward A Multidimensional Model of Social Entrepreneurship: Definiations, Clarifications and Teorical Perspectives. *Journal of Business & Economics Research*, 94.
- Tüysüz, N. (2011). Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması. Ankara, Ankara, Türkiye: T.C. Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanlığı Tezi.